

jes) van beide soorten goed kunt onderscheiden. HEIDEMANN & SEIDENBUSCH (1993) noemen de 'Gelenkbeulen' maar dit was volgens de aanwezigen die hiernaar gekeken hadden een 'hopeloos kenmerk'. Aangeraden werd om het dus niet te gebruiken.

Om wat meer duidelijkheid te krijgen over de verschillen tussen deze soorten doe ik hierbij een oproep om komend libellenseizoen veel naar deze twee soorten te kijken. Het mooiste is als je wateren hebt waarvan je zeker weet dat slechts een van beide soorten er voorkomt of als je bij een larve huidje het bijbehorende juveniele dier aantreft. Ik ontvang graag zekere larve huidjes van beide soorten. Per post kunnen ze het beste opgestuurd worden in een filmkokertje of luciferdoosje met envelop. Graag even erbij vermelden om welke soort het gaat en in welk landschapstype u de larve huidjes hebt verzameld (bijvoorbeeld duinen of laagveen).

Na de lunch liepen de beide groepjes wat meer door elkaar. In de nieuwe Zweedse tabel (NORLING & SAHLÉN, 1998) stond een nieuw kenmerk voor het Lantaarntje (*Ischnura elegans*). Deze heeft ter weerszijden van de basis van de vleugelaanleg een duidelijke stip. Of dit kenmerk voor larve huidjes ook ideaal is moet nog blijken. Het is mogelijk dat deze daarvoor te donker zijn of dat er teveel kapot is gegaan bij het uitsluipen waardoor dit, op zichzelf duidelijke, kenmerk simpelweg niet te zien is. In de loop van de dag werd overigens nog gesuggereerd dat veel juffers sowieso beter als volgroeide larve dan alslarve huidje te determineren zijn.

Tijdens de middag was er ook nog tijd om libellenervaringen uit te wisselen. Er werd onder andere gesproken over de tijd in het jaar van uitsluipen. Voor sommige soorten lijkt dat elk jaar vrij constant terwijl er voor andere soorten van jaar tot jaar de nodige variatie is. Ook werd er nagedacht over het fenomeen dat sommige polletjes oeverplanten 'overbevolkt' zijn terwijl (grote) andere stukken oeverbegroeiing weinig tot geen larve huidjes bevatten. Zeer lokale temperatuurverschillen zouden een mogelijke verklaring kunnen zijn, maar het is evenwel mogelijk dat er andere redenen in het spel zijn; we weten het niet. Duidelijk werd hiermee in ieder geval dat er nog heel veel interessants te onderzoeken valt; zowel wat herkenning als ecologie betreft.

Gezien het semiwetenschappelijke karakter van deze dag is het idee om deze het volgend jaar in een iets andere vorm te gieten zodat de drempel voor beginners wat lager wordt. Ik hoop dat de dag dan een belangrijke stimulans zal zijn voor vele NVL'ers om zich ook bezig te houden met de studie van libellenlarven en larve huidjes. Deze larve huidjesdag was in ieder geval zeer geslaagd. Namens alle aanwezigen bedankt ik Rienk en Robert voor de organisatie.

Jan-Willem van Velzen
Brouwersstraat 57
2013 WG Haarlem
(023) 5317756

Ei-afzet van Bloedrode heide-libel (*Sympetrum sanguineum*) in buitendijks brakwater

Op 18 oktober 1997 was ik bezig met ringactiviteiten in het oostelijk deel van de schorren in het Verdrongen Land van Saefinghe (Westerschelde), ongeveer twee kilometer ten noorden van de zeedijk. Hier bevonden zich enige ondiepe, kleine plassen die na de springtijvloed waren blijven staan. Even na het middaguur waren hier zo'n twaalf ei-afzettende tandems en enkele mannetjes van de Bloedrode heidelibel (*Sympetrum sanguineum*) en een mannetje Paardenbijter (*Aeshna mixta*) aanwezig. Enkele uren later werden de plasjes door de vloed weer overspoeld. De libellen waren op dat moment verdwenen. Bij voorgaande tellingen in het gebied heb ik diverse overtrekkende heidelibellen en Paardenbijters waargenomen. Ook zag ik enkele malen territoriale Zwarte heidelibellen (*S. danae*) bij regenplasjes op het schor. Het deel van het Verdrongen Land waar de waarnemingen werden gedaan is brak, het zoutgehalte ligt tussen de 3 en 10 g/l.

Alex Wieland
IJsbaanstraat 9
4573 PH Terneuzen
0115-618130

Redactionele noot: Ei-afzet in zout water is ook waargenomen bij de Bruinrode (*S. striolatum*) en Zwervende heidelibel (*S. fonscolombii*). Het gaat altijd om trekkende dieren.